

SARCINI DE LUCRU

UTILIZATE ÎN INTERVENȚIA TIMPURIE

ÎN VEDEREA DEZVOLTĂRII LIMBAJULUI EXPRESIV LA COPII

Instrumente de lucru proprii, utilizate în terapia recuperatorie

Autori: inspector școlar, Carmen Rozalia Ilisie, Inspectoratul Școlar Județean Bihor
profesor psihopedagog Cristina Ramona Kiss, CSEI Nr 1 Oradea

2020

Întârzierea limbajului la vârsta timpurie este tot mai comună în rândul copiilor antepreșcolari, fiind asociată la vârsta școlară cu dificultăți de citire, persistența problemelor de comunicare și randamentul școlar scăzut. Aproximativ 15% dintre copiii cu vârsta de 24 de luni au întârziere în dezvoltarea limbajului, fără a se cunoaște etiologia acesteia. Deși majoritatea copiilor cu vârste mici prezintă limite la nivelul limbajului expresiv, 60% dintre aceștia se recuperează fără intervenție. În cazul antepreșcolariilor cu întârzieri substanțiale la nivelul limbajului receptiv și expresiv însă, este puțin probabil ca aceștia să se recupereze spontan. Ori conform American Speech-Language-Hearing Association (2015), intervalul de vârstă 24-30 de luni este unul foarte sensibil în ceea ce privește achiziția și dezvoltarea limbajului, subliniindu-se faptul că dacă până la vârsta cronologică de 30 de luni nu s-au dobândit achiziții semnificative în sfera limbajului, este evident că și după această vârstă întârzierea se va menține fiind din ce în ce mai accentuată, iar recuperarea se va efectua cu un efort terapeutic sporit.

La noi în țară, intervenția timpurie în sfera limbajului este un domeniu relativ nou, cercetările din ultimii ani (Guțu, 1975, Jurcău, 1989, 1999, Vrăsmaș, Stănică, 1997, Verza, 2003, Anca, 2005, Bodea-Hațegan, 2016, Stan coord., 2016) abordând la modul general această temă, fiind cel mai adesea amintită ca parte a educației timpurii asupra copiilor cu întârzieri în dezvoltare sau cu deficiențe. Cu atât mai mult, nu există cercetări care să trateze specific diagnosticul de întârziere în dezvoltarea limbajului expresiv și care să ofere o structură clară, structurată și etapizată de intervenție, apărând astfel un anacronism, față de cercetările la nivel global referitoare la această temă (Fischel et al. 1989, Paul, 1991, Rescola, Roberts, Dahlsgaard, 1997, Bishop, Leonard, 2001, Rescola, 2009).

În acest context, având în vedere informațiile teoretice care există în literatura de specialitate, dar și bazându-ne pe experiența practică acumulată de-a lungul anilor în intervenția timpurie în sfera achizițiilor limbajului, propunem câteva sarcini de lucru adaptate nivelului copiilor și care vizează stimularea vorbirii și exersarea musculaturii aparatului fonoarticulator și a auzului fonematic.

Titlu: UNDE E MĂMICA MEA?

Mod de aplicare: individual sau în pereche

Scop: emiterea de onomatopee

Obiective: să emită corect sunete și onomatopee pe bază de imitație

să potrivească fiecare pui de animal la mama lui

să asocieze animalele cu onomatopeele corespunzătoare

să identifice pe bază de auz fonematic animalul care îl „strigă”

să prindă cu cleștele ouăle pentru a le scoate din cutie
să deschidă ouăle folosind doar mâinile
să hrănească animalele
să ceară ajutorul

Materiale: o tablă de joc cu imaginea unui câmp verde, lac, copaci de la fermă; o cutie cu ouă kinder și un clește; animale din plastic cu perechi de animale- mama și puiul: găină, găscă, câine, cal, vaca, oaie, porc, capră, iepure, hrană pentru animale, etc

Timp: 20 minute

Descriere: Jocul începe cu o poveste:

„Dis de dimineață, odată cu adierea razelor calde ale soarelui, animalele de la fermă și-au început ziua lor activă de la fermă: cocoșul s-a urcat sus pe gard și a dat deșteptarea la toată lumea, strigând tare „cucuriguuuu”, văcuța a dat gospodinei laptele călduț, mugind cu drag: „Muuuuu”, găina i-a dat fermierului ouă proaspete strigând cât o ținea gura „cot-codac ”, rața a pornit încă de la primele oresprespre lac să își spele penele, măcăind cu drag „ mac- mac- mac”, dar cumătra găscă o strigă din urmă „ – Ga- ga- ga așteaptă-mă și pe mine, cumătră rață!”. Pe câmp, oaia „ beee- beeee”, capra „ meeee- meeee” și calul „ ni- ha- ha” pășteau iarba proaspătă, pentru a avea energie întreaga zi. Între timp, în pragul casei aștepta să primească un os și cățelul Azorică, lătrând din toate puterile și dând vioi din codiță „ ham- ham”. I s-a alăturat repede și pisicuța, mieunând în așteptarea laptelui călduț „ Miau- miau”.

Pe măsură ce animalele sunt scoase din coșuleț, vor fi plasate pe planșa de joc, fiecare în locul corespunzător. După ce toate animalele au fost identificate, au fost emise onomatopeele și împreună cu copilul, se audce cutia cu ouă kinder, spunându-i copilului că acolo se găsesc puiuții fiecărui animal de la fermă, și aceștia strigă fiecare după mama lui. I se va înmâna cleștele și aleator, copilul va scoate câte un ou din cutie, îl va deschide, apoi i se va cere să denumească dacă este posibil puiul de animal, să emită onomatopeea potrivită acestuia dacă este posibil, iar apoi să îi caute mămica. Se va proceda la fel cu fiecare ou în parte, stimulând copilul să emită cât mai multe sunete, onomatopee și să denumească animalele în cât mai multe cazuri posibil.

Observații: Jocul poate să se repete la fiecare activitate, fiind schimbate animalele, fiind după caz mai multe sau mai puține.

Titlu: MICA ORCHESTRĂ

Mod de aplicare: individual

Scop: emiterea de sunete cu ajutorul instrumentelor

Obiective: să cânte la instrumentele muzicale pe bază de imitație

să emită sunetele emise de fiecare instrument, pe bază de imitație

să asocieze instrumentul cu sunetul auzit

să manipuleze adecvat instrumentele muzicale

Materiale necesare: instrumente muzicale: tamburină, xilofon, stropi de ploaie, toba oceanică, o eșarfă

Timp: 10-15 minute

Descriere: Terapeutul îi spune copilului o poveste:

„În fiecare zi după ce vine de

la grădiniță, micuțul Mihaiță aleargă în camera sa, unde îl așteaptă o mulțime de instrumente. Visul lui este acela de a deveni într-o zi membru al unei mari orchestre. Așadar, zilnic exersează pentru a deveni cel mai bun. Dar mereu era supărat că nu avea partener, iar el știa că într-o orchestră adevărată sunt mai mulți membri.” Apoi, terapeutul îl întreabă pe copil dacă vrea să fie membru în orchestra lui Mihaiță. Pentru început, îi propune să încerce să cânte pe rând la fiecare instrument, iar apoi să cânte și cu vocea, după modelul terapeutului: tamburina cântă mum- bum- bum, xilofonul cântă la- la- la, stropii de ploaie cad pic- pic- pic, iar toba oceanică vâjâie vjjjjjjj- vjjjjjjj. După ce copilul s-a familiarizat cu instrumentele, terapeutul îi va lega o eșarfă la ochi copilului și va cânta la unul dintre instrumente. Îi va cere apoi copilului să ghicească la care dintre instrumentele prezente a cântat și să imite sunetul emis de acesta. Dacă va ghici, rolurile se vor inversa și terapeutul va fi cel care se va lega la ochi și copilul va cânta la instrumente.

Observații: Activitatea va începe doar cu două instrumente pe masa de lucru, pe măsură ce copilul se va familiariza cu ele, se vor introduce și altele.

Titlu: CĂSUȚA DE JOACĂ

Mod de aplicare: individual sau în grup mic

Scop: stimularea comunicării orale în context integrator

Obiective: să exprime oral cuvinte care reprezintă denumirea unor personaje, obiecte, acțiuni;

să selecteze jucăriile potrivite pentru fiecare situație de joc;

să imite terapeutul în emiterea anumitor cuvinte sau sunete onomatopice;

să participe cu interes la realizarea unor situații de joc.

Materiale: o căsuță din lemn cu acces la fiecare încăpere, elemente de mobilier specific mai multor tipuri de încăperi, păpuși sau figurine reprezentând copiii, adulți, băieți, fete, pompier, polițist sau alte profesii.

Timp: 15-20 minute

Descriere: Jocul începe prin prezentarea printr-o scurtă povestioară a situației de joc.

Am o căsuță de vis,

Orice este aici permis.

Mama are două fete,

Sunt drăguțe și cochete,

Și mai au și-un frate mic,

O să crească el voinic.

Tata este pompier,

Bunicul este șofer.

Tanti Dora-i profesoară,

Cântă bine la vioară.

Și vecini avem cam mulți,

Doar să poți să îi ascuți.

Pe terasă ne-adunăm

Și ce bine ne distrăm!!!

Cei mari fac ceva mâncare,

Cei micuți fac zarvă mare.

Oare ce s-o întâmpla

Astăzi iar în casa mea?

Împreună cu copilul sunt selectate personajele pentru joc, precum și mobilierul pentru casă. Copilul amenajează căsuța după preferințe și introduce personajele în situații de joc, în diferite momente. Terapeutul încurajează copilul să denumească obiecte sau acțiuni, pe măsura desfășurării jocului. Se pot emite cuvinte simple sau diferite onomatopee, profesorul poate să introducă diferite situații pentru a facilita comunicarea și a complica jocul. Se denumesc cuvinte simple, de tipul casă, pat, mama, tata, eu, fetița, cuțu, cade, papa etc, sau onomatopee Poc!, Ham Ham, Vrummm, vrummm! Copilul inițiază modificări ale jocului când dorește, iar terapeutul îl însoțește, intrând în dialog cu acesta prin intermediul altor personaje.

Observații: Jocul poate să se repete la fiecare activitate, fiind schimbate personajele, amenajarea spațiului precum și evenimentele din joc. În funcție de acestea se creează noi situații de comunicare, exersând cuvintele aflate în vocabularul activ al copilului și introducându-se cuvinte și expresii noi.

Titlu: MĂGĂRUȘUL FLAMÂND

Mod de aplicare: individual sau în grup mic

Scop: consolidarea emiterii unor cuvinte care conțin diverse sunete.

Obiective: să pronunțe corect cuvintele care reprezintă denumirea unor alimente;

să aleagă doar alimentele cu care va fi hrănit măgărușul;

să se corecteze în cazul apariției unor erori de emiterie;

să participe cu interes la realizarea sarcinii, ajutând măgărușul.

Materiale: o cutie pe a cărei față este atașat un măgăruș cu gura deschisă și cu un orificiu în dreptul acesteia, diverse alimente decupate sau imagini cu acestea: fructe, legume, verdeață (mere, pere, struguri, varză, roșii, ardei, cartofi, porumb, ceapă, mărar, pătrunjel, fire de iarbă, fân, lapte, cereale, pâine, biscuiți etc)

Timp: 10-15 minute

Descriere: Jocul începe prin prezentarea printr-o scurtă povestioară a măgărușului și a varietăților de mâncare care i se pot oferi.

Măgărușul din cutie,

Ar dori ceva să știe:

Mulți saci a cărat în spate,

Oare va primi el lapte?

Fructele îi plac mai tare

Vrei să îl ajuți tu, oare?

Dacă-i dai ce nu-și dorește,

O să ragă.....măgărește!

Mulțumit dacă va fi,

Tu ai cu ce te mândri!

Împreună cu copilul profesorul stabilește meniul zilei pentru măgăruș, selectând dintr-un șir de imagini doar fructe, legume, verdeață, sau, în funcție de dorințele copilului se pot alege alimente pe care acesta le recunoaște și dorește să le ofere măgărușului (lapte, cereale, ceai, prăjitură, biscuiți etc.). În funcție de sezon se pot utiliza pentru selectarea meniului, fructe, legume, verdeață din piață sau imitații ale acestora din plastic. Copilul este încurajat să denumească fiecare aliment, înainte de a-l pune într-un coșuleț sau potrive pe o listă de meniu. Pentru generalizarea informațiilor, în momentul hrănirii măgărușului, se pot folosi alte imagini ale alimentelor selectate, printre care profesorul poate strecura și câteva alimente dintre cele neselectate, încurajând copilul să certe măgărușul pentru lăcomie, sau imitând răgetul acestuia când refuză să mănânce ce nu are în meniu. În timp ce copilul hrănește măgărușul, el va denumi fiecare aliment, putând să imite și plescăitul de

plăcere al acestuia, sau mestecatul mâncării etc. Jocul se termină atunci când au fost utilizate toate alimentele selectate și profesorul declară că măgărușul este sătul.

Observații: Jocul poate să se repete la fiecare activitate, fiind schimbate alimentele, după caz. De asemenea, se poate folosi o cutie care are în locul măgărușului poza copilului, iar în această situație, se selectează alte alimente din sfera intereselor copilului, dulciuri etc.

Bibliografie:

Anca, M. (2005). Logopedie. *Lecții*, Cluj-Napoca: presa Universitară clujeană

ASHA, (2015), *International Classification of Functioning, Disability, and Health (ICF)*

consultat în data de 12.08.2016 <http://www.asha.org/slp/icf/>

Bishop, D., Leonard, L. (2001), *Speech and language impairments in children: Causes, characteristics, intervention and outcome*. Psychology Press, USA, accesat în data de 2.08.2016 https://books.google.fr/books/about/Speech_and_Language_Impairments_in_Child.html?id=XwL5ITIbvWMC&hl=en

Bodea Hațegan, C. (2016). *Logopedia. Terapia tulburărilor de limbaj. Structuri deschise*. Editura Trei, București

Guțu, M. (1975). *Curs de logopedie, vol. 1*, Univ. Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Jurcău, E., Jurcău, N., (1989), *Cum vorbesc copiii noștri*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca.
Jurcău, E., Jurcău, N., (1999), *Să învățăm să vorbim corect*, Ed. Printek, Cluj-Napoca.

Paul, R. (1991). *Profiles of Toddlers with Slow Expressive Language Development*. Speech-Language Pathology Faculty Publications.

Păunescu, C. (1984). *Tulburările de limbaj la copil*, Editura Medicală, București.

Rescorla, L., Roberts, J., Dahlsgaard, K. (1997), *Late Talkers at 2 Outcome at Age 3*, in *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, Vol. 40, 556-566.

Rescorla, L. (2009). *Age 17 language and reading outcomes in late-talking toddlers: Support for a dimensional perspective on language delay*. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 52, pp. 16-30.

Stan, L. (coord). (2016). *Dezvoltarea copilului și educația timpurie*. Editura Polirom, Iași

Verza, E. (2003). *Tratat de logopedie*, Editura Fundației Humanitas, București.

Vrăsmaș, E., Stănică, C. (1997). *Terapia tulburărilor de limbaj. Intervenții logopedice*, Editura Didactică și Pedagogică, București.